

УДК 911.3: 33:338.48

**ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗБУДОВИ РЕКРЕАЦІЙНОЇ
ІНФРАСТРУКТУРИ КУРОРТНОЇ СТОЛИЦІ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ –
М. ЯРЕМЧІ**

М. Рутинський

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Дорошенка, 41, м. Львів, 79000, Україна
E-mail: rytynskij@ok.kz*

Схарактеризовано сучасний стан розвитку рекреаційно-туристичного господарства на території Яремчанської міської ради. Визначено перспективи та проаналізовано ефективність пріоритетних інвестиційних проектів розбудови рекреаційної інфраструктури м. Яремче – курортної столиці Українських Карпат.

Ключові слова: туристичний комплекс, туристичний центр, турпродукт, турпродуктна спеціалізація

Карпатський курорт Яремче з другої половини XIX і до початку XXI ст. пережив кілька періодів розвитку і депресивного “застою”. Новий період бурхливого економічно-рекреаційного піднесення Яремче переживає з кінця 1900-х років. Нині туристична “столиця” Українських Карпат нагромадила значний досвід розбудови рекреаційної інфраструктури, просування на ринок інноваційного турпродукту й реалізації масштабних інвестиційних туристичних проектів. Аналіз і поширення набутого досвіду на інші курортні центри Українських Карпат є актуальним завданням регіональних рекреаційно-географічних студій.

Наша мета – схарактеризувати сучасний стан розвитку рекреаційно-туристичного господарства на території Яремчанської міської ради, з’ясувати перспективи та проаналізувати ефективність пріоритетних інвестиційних проектів подальшої розбудови рекреаційної інфраструктури м. Яремче.

Проблематика вивчення рекреаційного потенціалу туристичних центрів Карпатського регіону повсякчас перебуває в полі зору науковців Інституту регіональних досліджень НАН України (м. Львів), Львівського та Чернівецького національних університетів. Серед низки публікацій останніх років на цю тематику окремо виділимо засадниче докторське дослідження В. Євдокименка [3] і програмні праці В. Кравціва [6, 7 та ін.]. Над науковою проблематикою розбудови рекреаційної інфраструктури туристичних центрів регіону доволі плідно працюють В. Гетьман, В. Мацола, М. Мальська, П. Жук, Л. Гринів, С. Кузик, Р. Лозинський, О. Стецюк та інші дослідники [1–3, 5, 9, 11 та ін.]. Окремо варто назвати результати багаторічних науково-прикладних студій Ю. Зінька [4, 5, 10, 11 та ін.] щодо вивчення туристично-інвестиційного потенціалу та реалізації модерних інвестиційно-туристичних проектів у курортних центрах Карпатського регіону.

Місто Яремче, смт Ворохта, села Татарів, Микуличин, Яблуниця, Вороненко і Поляниця утворюють окрему адміністративну одиницю – Яремчанську міську раду обласного підпорядкування. Це адміністративно-туристичне “серце” Українських Карпат і Карпатського національного природного парку. Ця територіальна рекреаційна система, за нашими підрахунками, притягує до себе в середньому близько 14% сумарного туристичного потоку в Карпатські гори (2000–2004). У ній сконцентровано понад дві третини гірських туркомплексів Івано-Франківщини. На їхній базі формують спектр конкурентних турпродуктів, що поєднують від трьох до семи видів гірського туризму [9].

Яремчанська ТРС має дуже вигідне транспортно-рекреаційне положення. Через Яремче проходить головна транскарпатська автомагістраль, а також залізниця Львів–Івано-Франківськ–Яремче–Ворохта–Рахів (прокладена австрійськими інженерами 1894 р. у складних гірських умовах з численними кам'яними мостами і тунелями; є пам'яткою інженерного мистецтва). Відкриті автобусні рейси між містами Яремче та Івано-Франківськом, Львовом, Чернівцями, Хмельницьким, Ужгородом. Через територію міської ради проходять також транзитні автобусні маршрути.

Архітектурними, природними й гостьовими туристичними “перлинами” м. Яремче нині можна назвати дерев'яні гуцульські храми XVII–XVIII ст. (церква Іоанна Милостивого та її дзвіниця в центрі міста, церква Архистратига Михаїла у Дорі), дерев'яний ресторан “Гуцульщина” з вишуканою гуцульською кухнею, водоспад “Пробій”, сувенірно-мистецькі базари міста, що є справжніми експозиціями народного гуцульського мистецтва під відкритим небом, Карпатський крайовий музей визвольних змагань та Музей ім. митрополита А. Шептицького.

У присілку Ямна Яремчанської міської ради виявлено мінеральні води двох типів: слабкомінералізована гідрокарбонатно-натрієва з підвищеним вмістом органічних речовин (типу “нафтуса”) та хлоридно-карбонатно-натрієва малої мінералізації (типу “брусницька”). Затверджені запаси цих вод, – відповідно, 43,2 і 14,34 м³/добу, – свідчать про перспективність будівництва і реконструкції санаторних закладів. Сьогодні для оздоровчих потреб ці води практично не використовують. Біля санаторію-профілакторію “Яремче” є джерело мінеральної води, хімічний склад якої близький до “моршинської”. На вул. Дачна в м. Яремче також є джерело сірководневої мінеральної води.

Назва міста пов'язана з першопоселенцем Яремою Годованцем, який заклав тут обійстя 1727 р. Як курортне містечко, Яремче почало розвиватися з XIX ст., сюди приїжджали відпочиваючі з Відня, Варшави, Кракова, Львова та інших міст. А з кінця XIX ст. курорт Яремче – визнаний у Європі кліматологічний центр (лікування хворих на туберкульоз).

У першій половині XX ст. польські бізнес-кола вкладали значні інвестиції в розбудову модерної курортної інфраструктури Яремче. У той час збудовано десятки вілл та пансіонатів (“Рай”, “Морське око”, “Троянда”, “Пристань”, “Варшав'янка” та ін). Станом на 1937 р. (коли радянська Україна знемагала від голодомору й репресій) курорт Яремче мав 2 готелі єврокласу, 44 пансіонати, 3 санаторії, 56 вілл та 53 гуцульські хати для відпочивальників. Літній сезон відпочинку у віллах та пансіонатах тривав з 15 травня до 15 жовтня, а зимовий – з 15 грудня до 15 березня. Взимку відпочивальники займалися лижним і санним спортом. На курорті Яремче (разом з Дорою і Ямною) з 1937 р. відпочивало понад 10 000 осіб.

Другий етап розвитку курорту припав на 1950–1980-ті роки, коли у місті була розбудована сучасна рекреаційна інфраструктура. У 1980-ті роки щорічна кількість рек-

реантів, які відпочивали в межах Яремчанської міської ради, сягала понад 1 млн осіб. Переважна більшість цих туристів приїжджала за профспілковими путівками, тобто край не докладав майже ніяких зусиль щодо промоціювання туристичних послуг та забезпечення їхньої відповідної якості. Проте з 1991 р. кількість туристів різко зменшилась до 20–50 тис. осіб.

Третій – сучасний етап – розпочався з другої половини 1990-х років, коли активізувався розвиток традиційного для Яремче сільського зеленого туризму, з'явилися нові гостьові вілли та приватні пансіонати, розпочато реконструкцію санаторно-відпочинкових закладів. На початку XXI ст. Яремчанська міська рада знову вийшла на показник щорічного обсягу відвідувань на рівні 100–120 тис. осіб. За прогнозами, до 2015 р. можна очікувати збільшення туристичних потоків до 400 тис. осіб.

Нині на території Яремчанської міської ради налічують 58 рекреаційних закладів усіх форм власності, у тім числі 14 туркомплексів, 8 санаторіїв, 3 спортивні бази, 6 дитячих оздоровчих таборів, 49 агросадиб сумарною рекреаційною місткістю 4,6 тис. місць (табл. 1). Медичну допомогу населенню надають дві лікарні на 175 ліжок, а також дві поліклініки і дві амбулаторії. Щорічно тут відпочиває 120–125 тис. туристів. Це становить 1/3 усіх туристичних потоків у Івано-Франківську область.

Туркомплекси Яремче пропонують найширший спектр сервісного обслуговування, що охоплює багату національну кухню, фітобари з коктейлями з карпатських трав, басейн, російську сауну, солярій, конгрес-зал, обмін валют, інтернет-зв'язок, супутникове телебачення, прокат гірського спорядження тощо.

Дедалі більшу конкуренцію великим туркомплексам створює сільський зелений туризм, у якому високий рівень комфорту поєднаний з домашньою гостинністю сільських родин краю та незабутнім етнографічним колоритом відпочинку в гуцульському селі (табл. 2).

До головних переваг відпочинку в приватних агрооселях Карпатського національного природного парку треба зачислити можливість безперешкодного збирання лікарських трав, ягід і грибів у навколишніх лісах, рибальства, набуття навиків власноручного приготування карпатських страв з домашньої сировини, посильна фізична праця й опанування сільськими ремеслами (навики сінокосіння, заготівлі дров, розкладання гуцульської ватри, теслярства тощо).

Висококонкурентним потенційним турпродуктом, який у найближчій перспективі може запропонувати асоціація агроосель Яремчанщини, є транзитний кінний туризм початкового рівня складності (дво-семиденні кінні переходи мальовничим лісистим середньогір'ям Карпатського НПП з ночівлями в комфортабельних агрооселях) та ускладнений гірськими стежками з елементами робінзонади.

Стационарна рекреація на курорті Яремче в літньо-осінній період має насичену туристично-екскурсійну програму. На вибір клієнта пропонують до двох десятків різноманітних туристичних походів та екскурсій. Найбільшою популярністю серед гостей міста-курорту користуються такі:

Комбіновані автобусно-пішохідні екскурсії:

у заповідне ядро Карпатського НПП зі сходженням на найвищу вершину Українських Карпат г. Говерлу (2061 м);

курортами краю з відвіданням дерев'яних гуцульських храмів – пам'яток народної архітектури XVIII–XIX ст.: церкви Різдва Богородиці 1620 р. з дзвіницею 1785 р. в с. Делятин, церкви Різдва Богородиці (XVII ст.) та Святих Апостолів Петра і Павла (1930-ті

Таблиця 1

Головні відпочинково- туристичні комплекси курорту Яремче*

Назва	Адреса
ТОК “Карпати”	вул. Дачна, 30, тел. (03434) 2-21-34, 2-23-89 130/80 місць (літо/зима), одно-двомісні номери, басейн, водолікарня, тенісний корт, тренажерний зал, прокат лиж, конферензал, кінозал
Туркомплекс “Едельвейс”	вул. Дачна, 62, тел. (03434) 2-23-73, 2-25-78, 60 місць, два-чотиримісні номери, триразове харчування
ТОК “Гуцульщина”	вул. Дачна, 6, тел. (03434) 2-22-38, 2-25-38 230 місць, одно-тримісні номери, фізіотерапія, масаж, сауна, ресторан, спортмайданчики, триразове харчування, прокат туристичного спорядження
Туркомплекс “Легенда”	вул. Кам’янка, тел. (03434) 33-281, 50 місць, сауна
ТОК “Водограй”	вул. Свободи, 363, б, тел. (03434) 2-12-03 дво-тримісні номери, водолікарня (душі, ванни), тренажерний зал, природне джерело сірководневої мінеральної води
Готель “Прут” (приват.)	вул. Свободи, тел. (03434) 2-22-37
Готель “Горгани” (приват.)	вул. Свободи 269, тел. (03434) 2-26-39, 2-24-27
Пансіонат “Джерело” (пр.)	вул. Свободи, 392, тел. (03434) 31-319; 31-260
Пансіонат “Первоцвіт” (пр.)	вул. Свободи, 363, тел. (03434) 229-73, 223-95
Санаторій “Яремче”	вул. Свободи, 330, тел. (03434) 31-354, 31-224 220 місць, одно-тримісні номери, озокеритолікарня, водолікарня (хвойні і морські ванни), фітотерапія, тенісний корт, спортмайданчики, тренажерний зал, прокат лиж, природне джерело мінеральної води типу “Моршинська”
Дитячий санаторій “Прикарпатський”	вул. Свободи, 329, тел. (03434) 2-23-18 300 місць, дво-тримісні номери, водолікарня
Санаторій “Прикарпаття”	вул. Грушевського, 7, тел. (03434) 2-24-64 100 місць, профілактичні процедури, мінеральні води, басейн
Санаторій “Сніжинка”	вул. Галицька, 7, тел. (03434) 2-24-59
Дит. турбаза “Прут”	вул. Свободи, тел. (03434) 2-23-72
Дит. табір “Камінь Довбуша”	вул. Свободи, 367, тел. (03434) 2-26-69
Дит. табір “Зірочка”	вул. Дачна, 3, тел. (03434) 2-19-00

* За даними Івано-Франківської обласної державної адміністрації (www.gov.if.ua).

роки) у смт Ворохті, церкви Св. Дмитрія та її дзвіниці (XVIII ст.) у с. Кремінці, церкви Пресвятої Трійці 1868 р. та її дзвіниці у с. Микуличині, церкви св. пророка Іллі (1930-ті роки) та Архистратига Михаїла (XIX ст.) в Дорі, церкви Успення Богородиці в Яремчі (XIX ст.), церкви св. Івана Милостивого з дзвіницею в Ямній (1840), Ганнозачатіївської церкви 1746 р. з дзвіницею 1922 р. та церкви св. Дмитрія з дзвіницею 1835 р. в с. Білі Ослави, церкви св. Іоанна Хрестителя 1820 р. з дзвіницею 1720 р. в с. Назавиків, Успенської церкви з дзвіницею 1739 р. в с. Гвізд та церкви св. Юрія з дзвіницею 1924 р. в с. Бистриця; до високогірного Яблуницького перевалу (931 м) через Яблуницький хребет Горган. Через перевал у Західну Європу 1242 р. проходила орда хана Батия, звід-

Таблиця 2

Обліковані приватні гостьові вілли й агротуристичні садиби
Яремчанської міської ради

Назва 1	Адреса 2
“Красна садиба”	вул. Івасюка, 6, тел. (03434) 2-22-53
“Затишок”	вул. Лепкого, 2а, тел. (03434) 2-16-47
“Карпатський затишок”	вул. Галицька, 22, тел. (03434) 2-25-33
“Морське око”	вул. Курортна, 4, а, тел. (03434) 2-14-55
“Первоцвіт”	вул. Свободи, 367, тел. (03434) 2-29-73; 2-23-95
“У Ярослава Івасюка”	вул. Свободи, 233, тел. (03434) 2-27-44
“У Василя”	вул. Свободи, 332а тел. (03434) 3-12-31
“У Сашка”	вул. Свободи, 278, а, тел. (03434) 2-21-69
“У Галини”	вул. Свободи, 333, тел. (03434) 2-22-41
“У Люби”	вул. 200-річчя Яремче, 21, тел. (03434) 2-14-90
“У Марка”	вул. 200-річчя Яремче, 29, тел. (03434) 2-12-10
“Гірське повітря”	вул. Перемоги, 22, тел. (03434) 2-14-74
“Квітка”	вул. Ковпака, 20, а, тел. (03434) 2-25-05
садиба Юрія Квітчука	вул. Ковпака, 20, а, тел. (03434) 2-25-05
садиба Тараса Гайдука	вул. Ковпака, 24, тел. (03434) 2-13-04
садиба Василя Федорчука	вул. Партизанська, 33, тел. (03434) 2-21-03
садиба Василя Грикуляка	вул. Франка, 21, тел. (03434) 4-15-65
садиба Галини Бойко	вул. Пушкіна, 8, тел. (03434) 2-16-62
садиба “У Мельничуків”	вул. Пушкіна, 30, б, тел. (03434) 2-14-23
садиба Василя Мойсяка	вул. Галицька, 8, тел. (03434) 2-19-42
“Котедж на Галицькій”	вул. Галицька, 32, тел. (03434) 2-26-87
“Чотири сезони”	вул. Мазепи, 87, а, тел. (03434) 2-17-59
садиба Оксани Чуревич	вул. Вітовського, 2, тел. (03434) 2-21-33
“Надія і П”	вул. Грушевського, 101, тел. (03434) 3-94-89
“Яблучко”	вул. Федьковича, 7, а, тел. (03434) 2-16-49
“У Ольги”	вул. Федьковича, 9, тел. (03434) 2-15-08
садиба Андрія Снісаренко	вул. Литвина, 49, тел. (03434) 2-29-89
садиба Петра Лакомського	вул. Лепкого, 29, а, тел. (03434) 2-18-65
садиба Кухарських	вул. Лепкого, 54, а, тел. (03434) 2-17-24
садиба Старунчаків	вул. Тихого, 54, а, тел. (03434) 2-26-59
У межах Яремчанської міської ради	
Готель-хатки “Руслана”	смт Ворохта, вул. Галицького (на в’їзді), тел. (03434) 41309
“Під каштаном”	смт Ворохта, вул. Галицького, 29, в, тел. (03434) 41562
“У Романа”	смт Ворохта, вул. Руднева, 9, тел. (03434) 41181
“У Анни”	смт Ворохта, вул. Лесі Українки, 12, а, тел. (03434) 41870
садиба Гереджука	смт Ворохта, вул. Лесі Українки, 15, тел. (03434) 41118
“Черемош”	с. Яблуниця, тел. (03434) 36492
садиба Світлани Марійчин	с. Яблуниця, тел. (03434) 36452
“У Павла”	с. Яблуниця, тел. (03434) 44206
“Гуцульська світлиця”	с. Поляниця, тел. (03434) 37-223
ТК “Лілея”	с. Татарів, вул. Незалежності, 305, тел. (03434) 35295, 35444
“Дана”	с. Татарів, вул. Незалежності, 461, тел. (03434) 35333
“Анастасія”	с. Татарів, вул. Незалежності, 600, тел. (03434) 35254

Закінчення табл. 2

1	2
Коло друзів”	с. Татарів, урочище Піги, тел. (03434) 35209
“У Ярослава”	с. Татарів, урочище Піги, тел. (03434) 33323
“У Наталії”	с. Татарів, вул. Вербівська, 12, тел. (03434) 41236
садиба Грицюк Галини	с. Татарів, тел. (03434) 35254
“Соломія”	с. Микуличин, вул. Грушевського, тел. (03434) 3-93-57
“Надія”	с. Микуличин, вул. Руднева, 62, тел. (03434) 3-93-69
“Микулин хутирець”	с. Микуличин, дільниця Горби, тел. (03434) 39470, 39415

* За даними Івано-Франківської обласної державної адміністрації (www.gov.if.ua)

ки з’явилася друга назва цього прадавнього шляху – Татарський перевал. Експерсію на перевал традиційно завершують щедрим карпатським обідом у фешенебельному гірському ресторані “Беркут”; неподалік працює сувенірний ринок;

у середньовічний гірський монастир Манявський скит (1611) з оглядом руїн Пнівського замку XIV ст.;

кільцевий маршрут “По Гуцульщині” через Коломию–Косів–Криворівню–Верховину;

кільцевий маршрут “Музеї Гуцульщини” через Яремче (Карпатський крайовий музей визвольних змагань), Надвірну (Історичний музей), Коломию (Музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобринського, музей “Писанка”), Космач (Музей Олекси Довбуша), Косів (Косівський музей народного мистецтва та побуту Гуцульщини) і Криворівню (садиба-музей І.Я. Франка).

Пішохідні походи:

вершинами-двохтисячниками Українських Карпат;

до унікальних Горганського і Свидовецького резерватів;

сходження екологічними стежками на наймальовничіші вершини НПП: гори Магура, Хом’як, Синяк, Явірник;

на г. Пожижевську (1822 м) до найвисокогірнішої метеостанції України;

маршрут: м. Яремче–г. Синячка (1400 м)–держзаказник “Садки”–г. Довбушанка (1754 м)–с. Паляниця–перевал Яблуницький;

маршрут: м. Яремче–с. Ямна–г. Явірник (1431 м)–г. Синяк (1665 м)–г. Довбушанка (1754 м)–держзаказник “Садки”–г. Синячка (1400 м)–м. Яремче;

маршрут: м. Яремче–г. Синячка (1400 м)–Бердулецький заказник–заказник “Садки”–г. Березовачка (1500 м), на вершині якої є легендарний “Бункер ”Грома” – пам’ятка визвольних змагань УПА;

експерсії до “Скель Довбуша”, гірських водоспадів та інших природних і етнографічних атракцій національного парку.

Водний сплав р. Прутом на байдарках, каное, катамаранах, плотах, а також маршрут спортивного водного слалому р. Прут-Ямнянський.

Для неорганізованих туристів на території Яремчанської міської ради на початку XXI ст. рекреаційно облаштовано зони відпочинку “Воротиці”, “Женець”, “Ребровач”, “Говерла”, “Трамплін”. Промарковані й обладнані малими архітектурними формами популярні еколого-пізнавальні стежки: “На гору Говерла”, “На озеро Несамовите”, “На озеро Марічейка”, “Стежка Довбуша”, “Женець–Явірник”, “Женець–Хом’як”, “Женець–Гук” (веде від контори Женецького лісництва до водоспаду Гук висотою 15 м), “На Маковицю” (з Яремче сходження на г. Маковиця), “Наш друг – природа” (від санаторію

“Прикарпаття” до Карпатарію з типовими представниками карпатської флори). Необладнані екостежки ведуть на г. Синячку (1402 м). Туристам радять неодмінно відвідати вольєрне господарство Яремче, в секціях якого розводять оленів, козуль та диких свиней.

Упродовж останніх років Яремчанська міська рада проводить інвестиційну політику, спрямовану на подальший розвиток й модернізацію туристичної інфраструктури з метою зміцнення лідируючих позицій на національному ринку.

З 2004 р. розпочалася реалізація масштабного інвестиційного проекту “Туристичне селище “Маєток Святого Миколая” (вартістю 2 млн дол.). Цей проект передбачає організацію в зоні приміського парку на площі 50 га колоритного розважального комплексу – Туристичне селище “Маєток Святого Миколая” – з дитячою залізницею, атракціонами, поштою Святого Миколая та іншими атракційними спорудами.

Реалізація цього проекту дасть змогу створити принципово новий для регіону загальнонаціональний туристичний продукт. За умови успішної реалізації, український проект туристичного селища “Маєток Святого Миколая” посяде гідне місце серед таких відомих міжнародних проектів, як “Рованіємі – батьківщина Санта-Клауса” у Фінляндії та “Великий Устюг – батьківщина Діда Мороза” в Росії.

З суто економічного ракурсу, Маєток не лише забезпечить місцеве населення новими високооплачуваними робочими місцями, а місцевий і обласний бюджети новою статтею надходжень податкових платежів, а й сприятиме зростанню відвідуваності території Яремчанської міськради у 2,0–2,5 рази, що дасть потужний поштовх для подальшого розвитку сільського зеленого туризму та розбудови інфраструктури організованої рекреації.

У туристичному селищі заплановано таке: туристичний комплекс “Маєток Святого Миколая”, готельні котеджі з комфортабельними номерами сімейного типу та суто дитячими номерами, будинок пошти “Святого Миколая”, спортивний комплекс, льодова ковзанка, майданчики для ігор на свіжому повітрі, забав та атракціонів, тематичний парк зі скульптурними зображеннями казкових персонажів, дитячу залізницю.

Спортивний комплекс передбачатиме надання послуг з катання та організації походів на конях, снігоходах, лижах, ковзанах, санях (взимку); на велосипедах, конях, плотах, човнах та байдарках (влітку). Також у межах лісопаркової зони передбачають архітектурне формування території для таких видів ігор: теніс, волейбол, хокей, футбол, городки, більярд, бадмінтон, гольф, боулінг, пейнтбол, стендова стрільба, стрільба з лука як у закритих приміщеннях, так і на повітрі [12].

Серед інших інвестиційно-туристичних проектів подальшої розбудови рекреаційної інфраструктури Яремчанської територіальної рекреаційної системи назовемо ще два: фунікулер на г. Маковиця та “Полонина Рокита”.

У 2004 р. в Яремчі затверджено розроблену проектну документацію (в рамках Муніципальної інвестиційної програми розвитку малого підприємництва міста Яремче) для будівництва туристичного фунікулера протяжністю 5 км з долини р. Пруг на гору Маковиця над м. Яремче. З цієї вершини відкривається чудова панорама масиву Чорногори та Покутсько-Буковинських Карпат. Фунікулер із комфортними швидкісними кабінками дасть змогу підніматися на одну з найгарніших карпатських вершин курортникам середнього і похилого віку, родинам з малими дітьми, людям з фізичними вадами та ін.

Мета інвестиційного агропроекту “Полонина Рокита” – створення повного комплексу полонинського господарства на горі Рокита в с. Микуличин. Цей проект перед-

бачає не лише функціонування високопродуктивного замкнутого господарського циклу, більшу частину продукції якого (м'ясо, сири, вовняні вироби) споживатимуть рекреанти, а й активне ознайомлення та залучення туристів у процес полонинського газдування.

Передбачаю, що проект дасть змогу суттєво збільшити обсяги потоків сільських туристів у межах Яремчанської ТРС, створить понад півсотні нових робочих місць, "Полонина Рокита" щорічно прийматиме до 150 тис. екскурсантів (курортників і транзитних туристів).

Отже, схарактеризований яремчанський досвід розгортання рекреаційного-господарського комплексу та названі напрями широкої турпродуктної диверсифікації послуг міста-курорту завдяки активізації всіх видів активного гірського туризму, стимулювання розвитку приватного агротуристичного газдування, впровадження багатобюджетних інвестиційно-туристичних проектів розбудови рекреаційної інфраструктури м. Яремче – визнаного лідера курортно-туристичного сервісу в Українських Карпатах – надзвичайно актуальний і вартий уваги для запозичення рекреаційних інновацій на інші гірські курортні центри Карпатського регіону.

-
1. *Гетьман В.І.* Курортно-рекреаційні системи Українських Карпат // Укр. геогр. журн. – 1999. – № 3. – С. 34–37.
  2. *Гринів Л., Мацола В.* Розвиток рекреаційного підприємництва в Українських Карпатах // Проблеми регіональної політики: Зб. наук. праць. – Львів, 1995. – С. 109–118.
  3. *Євдокименко В.К.* Регіональна політика розвитку туризму (Методологія формування, механізм реалізації). – Чернівці: Прут, 1996. – 288 с.
  4. *Зінко Ю.В.* Організаційно-господарські аспекти розвитку сільського туризму в Карпатському регіоні // Аграрний екологічний туризм в країнах Центральної та Східної Європи: Матеріали I Міжнар. наук.-практ. семінару. м. Стрий, 2004 р. – Стрий, 2004. – С. 38–43.
  5. *Зінко Ю., Лозинський Р., Мальська М.* та ін. Розробка інвестиційної програми розвитку туризму у Карпатському регіоні України // Візовий режим між Україною і Польщею: коментарі, аналіз, прогноз: Зб. аналіт. матеріалів. – Львів: Каменярь, 2004. – С. 59–65.
  6. *Кравців В.С., Євдокименко В.К., Габрель М.М., Конач М.В.* Рекреаційна політика у Карпатському регіоні: принципи формування, шляхи реалізації. – Чернівці: Прут, 1995. – 72 с.
  7. *Кравців В.С., Жук П.В.* Концептуальні основи перспективного розвитку рекреаційної індустрії в Карпатах // Економіка України. – 1993. – № 12. – С. 57–62.
  8. *Кубійович В.* Туризм в Карпатській Україні // Наша Батьківщина. – 1939. – Ч. 1. – С. 4–8.
  9. *Рутинський М.Й.* Івано-Франківщина: територіальна організація туристичного комплексу та структура сучасного турпродукту регіону // Наук. зап. Вінницького держ. пед. ун-ту ім. М. Коцюбинського. Сер. географія. – 2004. – Вип. 7. – С. 177–184.
  10. *Inwestycje turystyczne na Ukrainie Zachodniej. Katalog projektow inwestycyjnych / J. Zinko, R. Szczecinski, A. Jagusiewicz, W. Kowesnikow, R. Lozynskij, M. Malska.* – Warszawa, 2004. – 40 s.
  11. *Poluga J., Rutynski M., Zinko J.* Zasoby turystyczne Ukrainy Zachodniej // Potencjal turystyczny Ukrainy Zachodniej / Projekt PAUCI nr 00-0195-056 Potencjal turystyczny Ukrainy Zachodniej: Kierunki i mozliwosci inwestowania w sektorze turystyki w swietle polskich doswiadczen / R. Szczecinski, J. Zinko, R. Lozynski i dr. – Warszawa: Instytut Turystyki, 2005. – С. 81–110.
  12. Офіційна web-сайт Івано-Франківської обласної державної адміністрації // www.gov.if.ua

**PERSPECTIVE DIRECTIONS OF DEVELOPMENT RECREATION
INFRASTRUCTURE IN YAREMCHE**

M. Rutynski

*Ivan Franko National University of Lviv,
Doroshenka Str., 41, UA – 79 000 Lviv, Ukraine*

It characterizes the modern situation of development of recreation tourist branch in Yaremche Sity Council territory. The perspective and efficiency of the priority investment projects of development of a recreation infrastructure in Yaremche.

Key words: tourist, tourist complex, tourist region, tourist product specialization

Стаття надійшла до редколегії 20.09.2005

Прийнята до друку 30.09.2005